

МАГАЗИН НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ОДБРАНА

ШТИТ

Број **198**
Април 2026

**Промовирани новите
окопни возила
„Страјкер“**

**„Волците“ – симбол
на храброст и
професионалност**

**Етничките проблеми
во воените односи**

Промовирани новите ок

Во касарната „Страшо Пинџур“ во Петровец, во свечена атмосфера и во присуство на високи државни и воени претставници, беа промовирани новопристигнатите лесни оклопни возила од типот „Страјкер“.

На настанот присуствуваа претседателот на Владата, Христијан Мицкоски, министерот за одбрана Владо Мисајловски, вицепремиерот и министер за транспорт и врски Александар Николовски, началникот на Генералштабот, генерал-мајор Сашко Лафчиски, како и вршителката на должност-шеф на Мисијата на Амбасадата на САД, Никол Варнс.

Возилата, набавени од САД, претставуваат значаен чекор во процесот на модернизација и унапредување на капацитетите на Армијата, придонесувајќи кон зголемена безбедност, мобилност и оперативна подготвеност.

Премиерот Мицкоски на настанот нагласи дека инвестициите во одбраната и Армијата континуирано продолжуваат, при

што истакна дека со воведувањето на оклопните возила „Страјкер“ значително ќе се унапредат капацитетите и оперативната подготвеност на Армијата на Македонија.

„Упатувам огромна благодарност до нашите стратешки партнери, Соединетите Американски Држави и до Амбасадата на САД за целата логистичка поддршка што ни ја даваат. Цениме дека тоа е многу значајно. Сакаме да имаме целосно нова современа опрема, се разбира, во рамките на можностите на буџетот и сите оние критериуми коишто се бараат да бидат исполнети до 2032 година од наша страна“, рече премиерот Мицкоски.

Министерот за одбрана Мисајловски порача дека ова е еден од најкрупните проекти на Министерството за одбрана и дека модернизацијата на Армијата продолжува со силно темпо, бидејќи повеќе од 32% од буџетот на одбраната се испланирани за модернизација.

„Како што може да видите пристигнати се веќе 17 возила

Оклопни возила „Страјкер“

‘Страјкер’. Останатите возила би требало да пристигнат до средината на летово, но ќе продолжиме и со сè она што е планирано во делот на нашата модернизација. Може да видите и други возила коишто порано стоеја во гаражите, но благодарение на проектот со Америка што се нарекува „Клиса“, ги ставивме во функции и останатите возила“, истакна министерот Мисајловски.

Дополнително, Мисајловски упати благодарност до премиерот и до министрите во Владата, до пратениците, до вршителот на должноста шеф на Мисијата на Амбасадата на САД и до вработените во Амбасадата на САД, како и до сите колеги и вработени во Министерството и Армијата, кои изминативе години работеа на овој проект и овозможија интензивирање на одбранбената соработка со нашиот стратешки партнер.

На настанот се обрати и Никол Варнс, вршителката на должност шеф на Мисијата на Амбасадата на САД, која истакна: „Соединетите Американски Држави ќе останат

ваш сигурен партнер и сигурни сме дека вашата држава ќе остане на патот кон модернизацијата и понатаму ќе придонесува за воспоставување мир и стабилност во регионот и пошироко. Горди сме што стоиме заедно со вас во унапредувањето на нашата заедничка цел за мир преку сила и единство“.

На настанот, освен возилата „Страјкер“, беа изложени и возилата „JLTV“ и „Humvee“ и беа презентирани нивните способности и функционалности во различни оперативни услови. Набавката на лесните оклопните возила од типот „Страјкер“ и „JLTV“ е значаен сегмент од процесот на модернизација и јакнење на капацитетите на Армијата, реализиран преку договорот со САД според принципот „Влада со влада“. Во меѓувреме, македонската Влада склучи нови договори со САД, меѓу кои е и програмата „Клиса“, преку кои се обезбедени резервни делови за да се стават во функција и останатите возила, меѓу кои и добро познатиот „Humvee“. ■

Издавач
 Министерство за одбрана
 на Република Северна Македонија

Главен и одговорен уредник
 м-р Трајче Чатмов

Редакција:

Умит Реџеџи
 (технички уредник)

м-р Ксенија Митева (лектор)

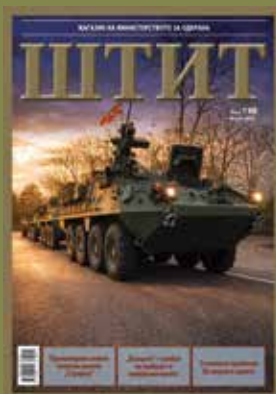
Борче Лозановски (новинар)

Станка Петкова (новинар)

Печати:
 „Фокус Принт Доел“ – Скопје

„ШТИТ“
 е магазин на
 Министерството
 за одбрана
 на Република Северна
 Македонија

Излегува од печат еднаш во
 месецот и на web-страницата
 на Министерството за
 одбрана
<https://mod.gov.mk/shitit>

16

20

содржина

ШТИТ ■ година XVIII ■ број 198 ■ април 2026

Инфо „Волците“ – симбол на храброст и професионалност.....	6	Воена едукација Нападите „Deerfake“ врз командните структури – закана за современите воени операции.....	32
Воена едукација Странски борци.....	14	Вооружување Подземни операции: Лекции од Газа.....	36
Глобал Актуелни настани во НАТО (7) Одвраќање и одбрана на Алијансата.....	16	Воена Историја Генерал Владислав Алберт Андерс.....	40
Геополитика Искористеноста на моќта на регионалните одбранбени иницијативи: Централноевропска одбранбена соработка (CEDC).....	20	Психологија „Сивата зона“ во единица: Кога „шегата“ станува вознемирување.....	48
Воена едукација Војничките чизми низ историјата до денес	22	Спорт Капетан Тамара Ѓорѓиевска, најдобар спортист во АРМ за 2025 година.....	54
Вооружување „Т129 АТАК“ – турскиот одговор на современото борбено поле.....	26	Филм „Кучињата на војната“.....	58

44

52

ВОВЕД

Во најновото издание на маѓазиној „Штић“ читателите ќе имаат можност да се запознаат со теми кои директно ја отсликуваат модернизацијата, традицијата и историјата на македонската армија. Во фокусот на вниманието на овој број е опремувањето на Армијата на Република Македонија со новите оклопни возила „Сџрајкер“, што претставува значаен чекор за нашата армија, односно за зајакнување на мобилноста и на борбените способности. Опремувањето на Армијата со возилата „Сџрајкер“ претставува усогласеност со современите НАТО стандарди.

Истио така, маѓазиној „Штић“ во овој број посветува особено внимание и на одбележувањето на Деној на Бајалјоној за специјални сили (БСС), елитната единица на Армијата позната под името „Војци“. Бајалјоној за специјални намени го одбележа 1 Март – Деној на БСС, кој е формиран на 1 март 1994 година. Оваа единица отсекогаш беше и ќе остане симбол на чест, храброст и професионалност во заштитата на државата. Во продолжение, читателите ќе можат да прочитаат репортажа од посетата на министерот за одбрана Владо Мисајловски на касарната „Јане Сандански“ во Штић каде што се во тек градежни активности за реновирање и осовременување на објектите. При оваа посета министерот истакна дека сè повеќе ќе се вложува во модерна инфраструктура, со цел да се подобрат условите на припадниците на Армијата. Македонска делегација, на чело со началникот на Генералштабот на АРМ, генерал-мајор Сашко Лафчиски, беше во посета на Пенџагон, каде што беше потврдена силната соработка помеѓу македонската и американската армија, како и заедничката посветеност кон стабилноста и безбедноста.

Во овој број има и историски осврт на Македонскиот фронт за време на Првата светска војна, во кој проф. д-р Виолета Ачкоска не посетува на жрвине, значењето и на улогата на Македонија во големите светски настани. ■

ПИШУВА:

м-р Трајче Чатмов
Главен и одговорен уредник

Издавачки совет

Марија Рашковска-Стефановиќ
(Председател)

полк. Дарко Стерјовски
(Заменик претседател)

Членови:

- Иван Петрушевски
- Душко Аврамовски
- Виолета Костадинова
- Трајан Цековски
- Билјана Иванова
- Трајче Чатмов
- Анита Ѓонеска
- Марија Тренчиќ-Костески

„Орце Николов“ 116
1000 Скопје

Телефони: 02 3128 276
<https://www.mod.gov.mk/> штит

Ставовите содржани во написите на надворешните соработници не ја презентираат официјалната политика или ставовите на Министерството за одбрана.

ПОЧИТУВАНИ ПРИПАДНИЦИ НА АРМИЈАТА И ВРАБОТЕНИ ВО МО,

Редакцијата на „Штит“ ве охрабрува да ни испраќате написи за позначајните активности и настани во рамките на вашата организациона единица. Вашите написи, информации или репортажи, со соодветни фотографии, можете да ни ги доставите на следните адреси:

trajce.catmov@mod.gov.mk

borce.lozanovski@mod.gov.mk

stanka.petkova@mod.gov.mk

НАПАДИТЕ „DEERFAKE“ ВРЗ КОМАНДНИТЕ СТРУКТУРИ – ЗАКАНА ЗА СОВРЕМЕНИТЕ ВОЕНИ ОПЕРАЦИИ

Пишува: м-р Реџеп Мустафовски

Забрзаниот развој на вештачката интелигенција и технологиите за синтетичка обработка на аудио и видеосоджини доведе до појава на нов тип безбедносни закани, познати како „deerfake“ напади. Овие технологии овозможуваат реалистично имитирање на глас, лик и однесување на реални личности, при што се нарушува разликата помеѓу автентична и манипулирана информација. Во воениот и безбедносниот домен, ваквите напади претставуваат особено сериозна

закана кога се насочени кон командните структури и системите за команда и контрола.

Современите воени операции се потпираат на доверлива комуникација, брза размена на информации и јасна автентикација на наредбите. Компромитирањето на овие елементи преку „deerfake“ технологии може да доведе до погрешни оперативни одлуки, нарушување на синџирот на команда и сериозни последици по оперативната готовност. Оттука, анализата на deerfake нападите врз командните структу-

ри и потребата од нови заштитни механизми станува прашање од стратешко значење.

„Deerfake“ нападите се разликуваат од класичните сајбер-закани по тоа што директно ја таргетираат довербата како основен столб на командно-контролните системи. Наместо техничко компромитирање на инфраструктурата, напаѓачите користат синтетички генерирани аудио и видеосоджини за лажно претставување на командни лица, издавање фиктивни наредби или манипулација со комуникациски

процеси. Ваквиот пристап ја прави заканата потешко препознатлива и поопасна, особено во услови на зголемена оперативна динамика.

Посебен ризик претставува употребата на „deepfake“ технологии во реално време, како што се видео-конференции, далечински брифинзи и итни командни состаноци. Во такви ситуации, човечкиот фактор често нема доволно време или технички средства за проверка на автентичноста, што создава простор за успешна манипулација. Лажно издадени наредби или изменети приоритети можат да предизвикаат дезорганизација на единиците и сериозни тактички и стратегиски последици.

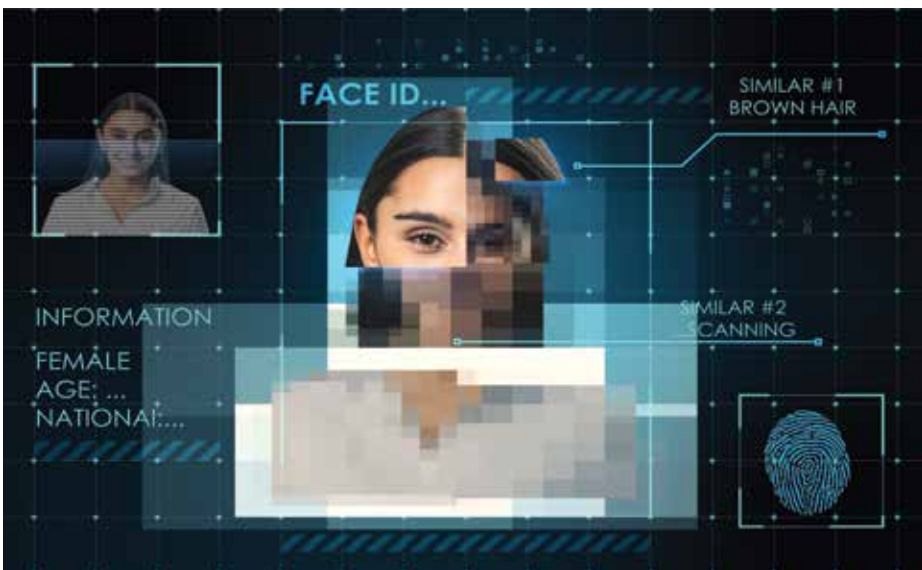
Дополнително, „deepfake“ нападите сè почесто се интегрирани во пошироки хибридни и информациски операции. Нивната цел не е само директно влијание врз командниот процес, туку и поткопување на довербата во институциите, деморализација на персоналот и создавање конфузија во јавниот и оперативниот простор. Во комбинација со социјалниот инженеринг и класичните сајбер-техники, овие напади претставуваат мултидимензионална закана која бара системски одговор.

Со оглед на ваквите ризици, станува јасно дека традиционалните механизми за автентикација, како лозинки или еднофакторска биометрија, повеќе не се доволни. Потребен е нов пристап кој ќе се заснова на повеќеслојна безбедносна архитектура која ќе комбинира криптографска заштита, континуирана верификација на идентитетот, анализа на содржината во реално време и јасни оперативни протоколи за одговор. Интеграцијата на AI-базирани алгоритми за детекција на аномалии во аудио, видео и однесувачки обрасци, претставува клучен чекор за зголемување на отпорноста на командните системи.

Сликата прикажува мултислојна безбедносна C2-архитектура, дизајнирана за заштита на командните комуникации од „deepfake“ напади, манипулирани команди и

Слика 1. Ризик од „deepfake“ манипулации во далечинските командни комуникации

Слика 2. Автентикација и ризици од „deepfake“ манипулација во командните комуникации

Слика 3. Архитектура на безбеден командно-контролен систем (C2) со AI-базирани верификација

лажни идентитети во современите воени операции.

„Deepfake“ технологиите претставуваат сериозна и растечка закана за современите командно-контролни системи, бидејќи ја нарушуваат довербата како основен елемент на

военото командување, поради што е неопходен интегриран, адаптивен и повеќеслоен безбедносен пристап кој ќе обезбеди сигурност, доверливост и континуитет на командните комуникации во услови на напредни дигитални закани. ■

Георги Петров Николов, или попознат како Ѓорче Петров, е роден на 2 април 1865 година во с. Варош, а починал на 28 јуни во Софија, Бугарија. Ѓорче Петров е македонски професор, публицист, историчар и идеолог на Македонската револуционерна организација

Од приватната архива на Душко Апостолоски и Диме Ратајкоски

